

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY A KULTURY

**HUDEBNÍ SKUPINA KNEDLOFIL – CYKLUS
KONCERTNÍCH FOTOGRAFIÍ
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

Kateřina Horová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Jan Mašek, Ph.D.

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, červen 2021

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucímu této práce, PhDr. Janu Maškovi, Ph.D, za jeho vedení a trpělivost. Poděkování patří i kapele Knedlofil, jejíž fotografie jsem mohla použít pro tuto práci. Největší díky patří mé rodině, která mě během studia podporovala a dodávala mi odvahu.

OBSAH

OBSAH.....	4
ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE	
1. FOTOGRAFIE.....	8
1.1. FOTOGRAFICKÉ ŽÁNRY.....	9
1.2. REPORTÁŽNÍ FOTOGRAFIE.....	10
1.3. DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE.....	10
1.4. VYUŽITÍ REPORTÁŽNÍ A DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE VE VÝTVARNÉ VÝCHOVĚ.....	11
2. KONCERTNÍ A HUDEBNÍ FOTOGRAFIE.....	14
2.1 FOTOGRAFOVÁNÍ HUDBY VE SVĚTĚ.....	14
2.2 KONCERTNÍ FOTOGRAFIE V ČESKOSLOVENSKU.....	17
2.3. MOJE ZAČÁTKY S KONCERTNÍ FOTOGRAFIÍ.....	19
3. ZÁKLADNÍ POJMY EXPOZICE.....	21
4. KAPELA KNEDLOFIL.....	24
5. FOTOGRAFOVÁNÍ KONCERTU.....	26
5.1. KONCERTY V MALÝCH KLUBECH.....	27
5.2 NASTAVENÍ FOTOAPARÁTU	27
PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE	
1. FOTOGRAFIE Č. 1.....	31
2. FOTOGRAFIE Č. 2.....	33
3. FOTOGRAFIE Č. 3.....	33
4. FOTOGRAFIE Č. 4.....	35
5. FOTOGRAFIE Č. 5.....	35
6. FOTOGRAFIE Č. 6.....	36
7. FOTOGRAFIE Č. 7.....	37
8. FOTOGRAFIE Č. 8.....	38
9. FOTOGRAFIE Č. 9.....	39
10. FOTOGRAFIE Č. 10.....	40
11. FOTOGRAFIE Č. 11.....	41
12. FOTOGRAFIE Č. 12.....	42
OSTATNÍ FOTOGRAFIE.....	44
ZÁVĚR.....	49
SUMMARY.....	50
SEZNAM LITERATURY.....	51
SEZNAM ONLINE ZDROJŮ.....	51

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ.....	52
----------------------------	----

Abstrakt:

Cílem této bakalářské práce je přiblížení dokumentární a reportážní fotografie ve spojení s určitým hudebním tělesem v koncertním prostředí. Teoretická část se nejdříve zaměřuje na přiblížení těchto žánrů v rámci teorie a historie. Práce je primárně zaměřena na historii fotografování kapel převážně z období 60. let 20. století a opírá se o základní pojmy expozice ve spojení s koncertním prostředím. Hlavním tématem je poskytnutí teoretických informací potřebných ke koncertní fotografii, k technickému vybavení a jeho využití v různých prostorách. Praktická část práce je postavena na představení hudebního tělesa v cyklu fotografií, využívající teoretických znalostí z předchozí části. Jedná se o popis jednotlivých fotografií z hlediska jejich vzniku i následné postprodukce.

Abstract:

The main purpose of this work is to introduce a documentary and reportage photography in connection with a certain music body in concert ambiance. Firstly in the theoretical part are explained those fields within the theory and history. Work is primarily aimed at the history of band photographing mainly aimed at a period of '60s of 20 century and is based on basic terms of exposition in connection with concert photography. The main idea is to provide theoretical pieces of information that are necessary for concert photography, technical equipment, and its use in different spaces. The practical part of this work is to introduce the music body in the photograph cycle, where are used explained pieces of information from the previous part. Description of individual photos, aspects of their origin, and resulting post-production.

Klíčová slova: Fotografie, reportážní a dokumentární fotografie, koncertní a hudební fotografie, koncert, kapela, Knedlofil

Key Words: photograph, report and documentary photograph, concert and musical photograph, concert, band, Knedlofil

ÚVOD

Fotografie je obrazem zachycený okamžik, který se už nikdy nemůže opakovat. V dnešní době je fotografie součástí každodenního života. Každý dnes fotografuje, ať už na chytrý telefon, nebo na zrcadlovku. Fotografie přestala být vnímána jako něco výjimečného, jako obraz, ale začíná být součástí běžného lidského bytí. Lidé si navzájem ukazují fotografie z dovolené, nebo snímky svých dětí a vlastně ani netuší, že právě sdílejí okamžik, který se nikdy nevrátí a nezopakuje.

Problém současného světa je, že za fotografa se dnes považuje každý, ač o samotné fotografii ani nic neví. Lidé každodenně sdílejí prostřednictvím fotografií vše, co prožívají. Do své práce jsem si vybrala fotografii spojenou s hudbou.

Je to jeden z nedůležitějších aspektů celého mého bytí. Mé nejlepší vzpomínky jsou spojeny s hudbou, ať už s folkovými písněmi, které můj táta hrával při letních táborácích, nebo s tajným poslechem schovaných gramofonových desek. Hudba je prostě něco, co mě provází celý život. Bylo mi tedy jasné, že to, co budu jednou tvořit, bude s hudbou spojené. Hudba je médium, přes které lidé sdílejí emoce, zkušenosti, životní postoje. Je to médium, které nejvíce dokáže ovlivnit lidské emoce. Když muzikant předává svou hudbu publiku, nemůže svůj prožitek hrát, protože není horších kritiků, než samotní fanoušci. To co muzikant na podiu prožívá, dává do hudby, do svého projevu, do hlasu, mimiky, gest. Vše je v ten moment součástí hudby. Emoce, které muzikant prožívá během svého hraní, nebo zpěvu se automaticky přenášejí na publikum. Přenést silnou atmosféru, kterou dokáže hudba evokovat, to je největší výzva pro každého fotografa.

Je jednodušší zachytit něco tak pomíjivého a jedinečného. Přes moderní techniku vysoké úrovně, jde především o to, aby projev fotografa byl opravdu upřímný. Pro fotografování živé hudby v sobě musíte najít nadšení pro probdělé noci, kouř v očích, bezohledné fanoušky i strach o své vybavení. Pokud takové nadšení najdete, bude to to nejlepší, co jste kdy v životě dělali.

V této práci chci představit fotografii jako výtvarné médium. Vyzdvihla bych význam koncertní fotografie v rámci fotografie dokumentární a reportážní. Chtěla bych představit ikony koncertní fotografie, a zároveň seznámit, jak fotografování probíhá a co je důležité ve spojení s ním znát. Mým záměrem je také představit kapelu, která není až tak známá, ale hudbu dělá s velkým nadšením. V praktické části prezentuji své koncertní snímky, které vznikly ve spolupráci s touto výjimečnou skupinou.

TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

1. FOTOGRAFIE

Fotografování je aktivní, tvořivý prostředek. Autor fotografií se již při pořizování snímku musí rozhodnout, co bude obsahem a jaká bude kompozice. Fotografie v sobě nese spojení umění a vědy, což bylo od počátku fotografie považováno za nedostatek. Ale právě v tom je její kouzlo. Fotografie může být obojím. Jde o prostředek, kde člověk určuje, bude-li její náplní umění, nebo věda¹.

Fotografie dramaticky ovlivňuje lidské vnímání světa okolo sebe. Přinesla dokumentaci lidí při práci i zábavě, přinesla portréty, na kterých jsou si lidé opravdu podobní. Aby byly fotografie opravdu efektní, musejí přilákat divákovu pozornost a musejí být dobře provedené.

Fotograf vlastně pomocí technologie fotografie přetváří to, jak my okolí vidíme². V tom se nijak neliší od starších zobrazovacích technik, například od malby. Myslet si, že fotografie je pouhý automatický záznam, by bylo prohrou našeho intelektu. Stejně jako v malbě se i ve fotografii odráží dobový žánr i vliv předchozích autorů. Fotografie rozšířila do rodin portréty, krajiny i akty, hlavně díky své dostupnosti. Fotografové byli levnější než malíři, kteří vychodili malířskou akademii a nechali si svou práci bohatě zaplatit. Zatímco fotografie byla cenově dostupnější právě z pohledu své neprofesionality. Ovšem rodinná alba netryskala uměleckým uvolněním a triumfovalo v něm několik fotografických stereotypů, které se nesměly porušovat.

Stereotypy se uvolnily až v 60. letech v konceptuální fotografii, která odhalila, čeho všeho je fotografie schopna. V tu dobu fotografie všechny ohromila, navodila pocit, že k zobrazování není potřeba člověka, ale techniky³. Není tomu tak. Fotografie je produktem fotografa, zprostředkovaný fotoaparátem. Fotografie sice zachycuje realitu, ale zobrazuje ji tak, jak jí vidí fotograf. On řídí, co na výsledné fotografii bude a co naopak ne. Když to neovlivní stavbou kompozice, ovlivní to v následných úpravách.

¹ Tvůrčí fotografie. 3. čes. vyd. Praha: Slovart, c2000. Praktická ilustrovaná příručka, s. 6

² WILLIAMS, Val. Jak na skvělé fotografie: 80 mistrovských děl pod drobnohledem. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2019. ISBN isbn978-80-7413-398-5, s. 7

³ BLAŽEK, Bohuslav. Venkov, města, média. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn80-85850-59-1, s. 260-261

Dobré a skvělé fotografie jsou tedy více než jen součet toho, co fotografujeme. Úspěch fotografie spočívá ve schopnosti fotografa komponovat obraz v hledáčku s využitím vhodného vybavení k danému typu fotografie, závisí i na úhlu a interakci subjektu. Mnoho fotografií je úspěšných čistě jen pro to, že jejich autoři byli zcela ponořeni do soudobé společnosti, do určitého místa, nebo skupiny, či člověka⁴.

Co konkrétně ale slovo fotografie představuje dnes? Slovník cizích slov fotografii definuje jako: Zhotovování trvalých obrazových záznamů pomocí účinků světla na citlivou vrstvu, filmu nebo desky; obraz takto tvořený; nauku o metodách a prostředcích této činnosti; nebo obor výtvarného umění⁵.

1.1 FOTOGRAFICKÉ ŽÁNRY

Jak se fotografie postupně rozvíjela, pokryla snad všechny oblasti lidské činnosti.

Díky tomu dnes rozeznáváme několik žánrů a druhů fotografie. Jsou specifické a mají i svá pravidla. Liší se nejen náplní kompozice, ale i využitým vybavením. Je ovšem třeba mít na paměti, že vnímání i interpretace daného obrazu je silně individuální. Proto se může snadno stát, že zařazení jakékoliv výsledné fotografie nemusí úplně odpovídat záměru a úmyslu autora. Hranice mezi jednotlivými druhy jsou tenké a někdy se přímo prolínají.

Základním žánrem je zátiší, což je seskupení několika předmětů, které mají tvarovou, věcnou, nebo vztahovou souvislost, nebo naopak jsou vůči sobě v kontrastu. Podobným tématem je i makrofotografie. Od zátiší se liší, ale v podstatě jde o stejné zachycení stejné věci, jen detailněji. Její podstatou je zachycení malých objektů tak, aby divákovi připadaly velké. Následuje portrét, to je velmi blízké zachycení lidské tváře, nebo reportážně získaný dějový portrét. Výjev je dějovou fotografií a řadíme do ní reportážní a dokumentární fotografii. Tady rozhoduje námět, který může být i obyčejná každodenní událost. Reportáž označuje především způsob fotografování. V reportážní fotografii je důležité si položit šest otázek: KDO (představuje motiv), CO (se děje během zobrazování), KDY (událost probíhá), KDE (se výjev odehrává), PROČ (jaká je myšlenka snímku), JAK (schéma a kompozice snímku). Krajinářská fotografie zde je námětem životní prostředí, přírodní,

⁴ WILLIAMS, Val. Jak na skvělé fotografie: 80 mistrovských děl pod drobnohledem. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2019. ISBN isbn978-80-7413-398-5., s. 9

⁵ Zdroj: Slovník cizích slov online. BEST ONE SERVICE S.R.O. Slovník cizích slov online [online]. 2015 [cit. 2015-06-04]

městské, obydlené i neobydlené. Nejdůležitější v tomto žánru je trpělivost. Fotograf často čeká na vhodné světelné podmínky i několik hodin. Snímek nemusí být věrný realitě, ale měl by vystihnout dojem a náladu z daného místa. Architektura, jedná se o informativní snímek, kde je důležité především světlo. Jedním z nejsložitějších žánrů fotografie je akt. Vyžaduje náročnost nejen časovou, ale i konstrukční a uměleckou. Fotograf musí vnímat tenkou hranici mezi uměleckým aktem a erotickým snímkem či pornografií. Poslední je reklama. Jde o aranžovaný snímek s využitím lidského modelu⁶. V tomto žánru není ani tolik důležité co se líbí samotnému fotografovi, jako spíše klientovi.

1.2 REPORTÁŽNÍ FOTOGRAFIE

Základem tohoto publicistického žánru je zprostředkování a popis aktuální a skutečné události pokud možno pravdivě a na základě autorova přímého a jasného svědectví. Z reportážní fotografie by tedy nejlépe mělo být naprosto jasné, o co fotografovi jde a co se snaží divákovi sdělit, případně jakou informaci divákovi prostřednictvím snímku předává. Reportážní fotografie vyžaduje rychlost a postřeh. Je velice pravděpodobné, že existující situace se nebude už opakovat.

1.3 DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE

Pro dokumentární fotografii platí, že z pohledu náplně fotografie je vnímána stejně jako fotografie reportážní. Snímky by měly jasně mluvit samy za sebe a divákovi ukazovat konkrétní příběh. I v dokumentární fotografii jde o to, zachytit nejdůležitější momenty akce, které se už pravděpodobně opakovat nebudou. Nicméně dokument se od typické reportáže liší hlavně časovým rámcem. Zatímco náplň reportáže se obvykle odehraje na jednom místě a v relativně krátkém časovém úseku, dokument bývá rozsáhlejší, ať už časově, ale také často s ohledem na prostor a okolí. Vzhledem k tomuto rozdělení bych koncertní a hudební fotografii zařadila spíše pod zastřešení reportážní fotografie.

Reportážní i dokumentární fotografie je veřejnosti prezentována hlavně prostřednictvím médií, tisku a nejrůznějších knih a publikací, ale také prostřednictvím foto-žurnalistické soutěže. V dnešní době se ovšem s těmito snímky nejčastěji setkáváme na sociálních sítích. Dnes už reportážní fotografii převážně produkuje každý na svém profilu na internetu.

⁶ Střední umělecká škola v Liberci s.r.o. – esueš – to chceš! [online]. Copyright ©x [cit. 02.03.2021]

1.4. VYUŽITÍ REPORTÁŽNÍ A DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE VE VÝTVARNÉ VÝCHOVĚ

Zavedením reportážní fotografie do osnov výtvarné výchovy by žákům pomohlo uvědomit si, co zobrazují a za jakým účelem. Často totiž fotografují věci, které nemají význam. Využití reportážní fotografie ve výtvarném předmětu by napomohlo žákům s vnímáním reportážní fotografie, nejen jako doprovodného média u článku, ale zajistilo by to plnohodnotné vnímání jako samostatného média. Jako student bakalářského programu zatím nemám s praxí moc zkušeností, ale určitě je to pro mě výzva do budoucích let.

Příkladem využití dokumentární fotografie může být pořizování dokumentárních snímků během tvorby buď ve škole, nebo i mimo ní. Žáci by se mohli navzájem nafotit a fotografie později prezentovat, nebo je vložit do prezentace, či projektu, který by byl na těchto snímcích založen. Pro inspiraci jsem si vyhledala výukové materiály na Metodickém portálu RVP. Ve spojení s dokumentární fotografií jsem nenalezla mnoho podpůrného materiálu, ale zaujali mě dvě práce.

První z nich je **Fotografické cvičení – fotomaraton**. Tento materiál lze spojit s tématem dokumentární a reportážní fotografie. Práce by měla sloužit k rozvoji fotografického vnímání i k rozvoji přístupu ve fotografické praxi. Práce je spíše pro studenty středních škol v 1. ročníku, ale myslím si, že by šel aplikovat i na 2. stupeň Základní školy. Dílo je koncipováno tak, aby byli studenti schopni rozvíjet symbolické i abstraktní myšlení, zároveň ale i dodržet téma zadání. Dále musejí k procvičení systematické práce dodržet postoupnost témat i časové ohraničení tohoto cvičení. Na práci je doporučeno vyhranit 3-4 vyučovací hodiny pro proces fotografování a jednu vyučovací hodinu na postprodukcí v PC. Každý student by měl mít přístup k vlastnímu fotoaparátu, nebo mobilnímu telefonu s možností manuálního režimu fotografie, přístup k PC s možností editace fotografie. Každý žák by měl dostat vytištěné zadání. Pedagog určí místo fotografování (interiér/exteriér), možnost postprodukce či nikoli.

„Ke každému tématu bude vybrána jedna fotografie. Řazení fotografií bude odpovídat řazení témat. Formát odevzdaných fotografií: TIFF.

Témata: 1. Naruby

2. Hi-tec škola

3. Bude zima, bude mráz

4. Teplo domova

5. Nevidím, neslyším

-
6. Kostky jsou vrženy
 7. Z pohádky do pohádky
 8. Vyhnít
 9. Světlý bod
 10. Za pět minut dvanáct“⁷

Druhá práce **Fotografická praxe / fotografie na titulní stránku časopisu** pro 2. – 3. ročník středních škol. Práce slouží k rozvoji fotografického vnímání i k přístupu k zadání v praxi. Práce je zadána tak, aby byli studenti schopni rozvíjet fotografické myšlení souběžně se zadáním práce. Cílem tohoto cvičení je vytvoření fotografie pro titulní stránku časopisu (fiktivní, nebo i reálné - podle domluvy). Je vhodné spojit s cvičením grafického designu, ale není to nutné. Rozvržení práce - cvičení je vhodné na tři až čtyři vyučovací hodiny na proces fotografování a tři vyučovací hodiny na následnou postprodukcí a úpravu. Vhodné je, aby každý student měl vlastní fotoaparát, nebo mobilní telefon s možností manuálního nastavení fotografování a přístup na PC s možností editace a postprodukce fotografie.

„Vyfotografuj fotografii určenou na titulní stránku (téma časopisu určí pedagog) a následně ji zpracuj do návrhu titulní stránky časopisu.

Fotografie musí splňovat parametry titulní stránky. To znamená, že musí být kvalitativně a rozměrově odpovídající. S dostatečným prostorem pro práci s textem a podobně. Žádoucí je zde také odpovídající postprodukce finální fotografie (retuš, atd.)

Způsob odevzdání prací: Při tomto cvičení je odevzdáván zdrojový soubor fotografie (RAW), upravená verze fotografie (TIFF) a titulní stránka časopisu s využitím téže fotografie (TIFF).⁸“

Spojení s titulní stránkou časopisu volím hlavně z důvodu, že mnoho koncertních fotografií se objevuje na obálkách hudebních časopisů, například časopis Rolling Stone.

Práce s fotografií pomůže žákům pochopit jaký konkrétní účinek má fotografie a za jakých podmínek se tvoří. Zároveň by se naučili s novou technikou zobrazování, u které je třeba přemýšlet i trochu technicky.

⁷ VEVERKA, Lukáš. Fotografické cvičení - fotomaraton. Metodický portál RVP [online]. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), , 2 [cit. 2021-4-27]. ISSN 1802-4785.

⁸ VEVERKA, Lukáš. Fotografické cvičení - fotomaraton. Metodický portál RVP [online]. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), , 2 [cit. 2021-4-27]. ISSN 1802-4785.

2. KONCERTNÍ A HUDEBNÍ FOTOGRAFIE

V této kapitole bych se ráda věnovala koncertní a hudební fotografii jak ve světě, tak v tehdejší Československu. Zároveň bych zde ráda představila i největší ikony v tomto odvětví fotografie.

2.1. FOTOGRAFOVÁNÍ HUDBY VE SVĚTĚ

Mým záměrem není předvést fotografii hudby od prvopočátků, raději se zaměřím na fotografii od 60. let, kdy se plně rozvinula. Bližší je mi i druh hudby, který byl na snímcích zachycován. Fotografy se stávali často studenti uměleckých škol. Právě u nich se projevilo propojení hudby s grafickým designem a vizuálním uměním. V tuto dobu se rozvinulo hlavně fotografování na obaly desek, které měly propagovat tzv. psychedelické vizuální umění. Příkladem můžou být obaly britských skupin The Beatles, The Rolling Stones, nebo Led Zeppelin.

Stěžejním pro hudební fotografii jsou hudební časopisy v čele s časopisem Rolling Stone, kde se pevnou součástí stává kromě hudební fotografie i fotografie reportážní a koncertní. Díky tomuto časopisu vznikly jedny z nejkoničtějších fotografií v historii rock'n'rollu. V populární hudbě vládla stylizovaná fotografie a v undergroundu fotografie dokumentární.

Základní kámen koncertní fotografie položila fotografie jazzová, kde byla snaha zachytit živé vystoupení – koncertu. Zde se nejvíce proslavili fotografové jako Herman Leonard a Ole Brask. Právě Herman Leonard se zapsal do historie a položil základy koncertní fotografie⁹.

⁹Herman Leonard. Herman Leonard [online]. Copyright © Herman Leonard Photography, LLC [cit. 02.04.2021].

Clifford Brown, New York, 1954, © Herman Leonard, 1954

Nejvýznamnějším fotografem v koncertním prostředí byl Jim Marshall. Často je označován jako „ultimate Rock’n’roll photographer“¹⁰, tedy jako nejzásadnější fotograf rock’n’rollu vůbec. Fotil i hudebníky během práce ve studiu¹¹, zde vznikla slavná fotka hudebníka Boba Dylana, kde kutálí pneumatiku, ta ho později provázela celou jeho kariéru. Stejně tak svým fotoaparátem zachytil poklidnou demonstraci ve čtvrti Haight-Ashbury spojenou s hnutím hippies. Na fotografiích zachycuje rockové hudebníky na podiu i aspekty toho dne, jako byla móda, nebo zamilované páry všude kolem a zachytil i rozzuřené policisty. „Jde o nejdůležitější historický vizuální záznam tohoto období“¹². Marshall byl jediným fotografem, který byl vpuštěn na předposlední komerční koncert skupiny The Beatles, stejně tak jako zachytil historickou fotografii Jimiho Henrixe pálícího svou kytaru na festivalu Monterey Pop Festival.

¹⁰ KOETZLE, Hans-Michael. Photographers A-Z. Cologne: Taschen, c2011. ISBN 978-3-8365-1109-4.

¹¹ Jim Marshall, Legendary Rock Photographer, Passes Away at 74 - Rolling Stone. Rolling Stone - Music, Film, TV and Political News Coverage [online]. Copyright © Copyright 2021 Rolling Stone, LLC, a subsidiary of Penske Business Media, LLC. [cit. 02.04.2021].

¹² MARSHALL, Jim a Joel SELVIN. The Haight: love, rock, and revolution : the photography of Jim Marshall. ISBN 978-1608873630.,s. 25

Jimi Hendrix si zapálil kytaru, Monterey Pop Festival, Monterey, Kalifornie, 1967. fotografie od Jima Marshalla

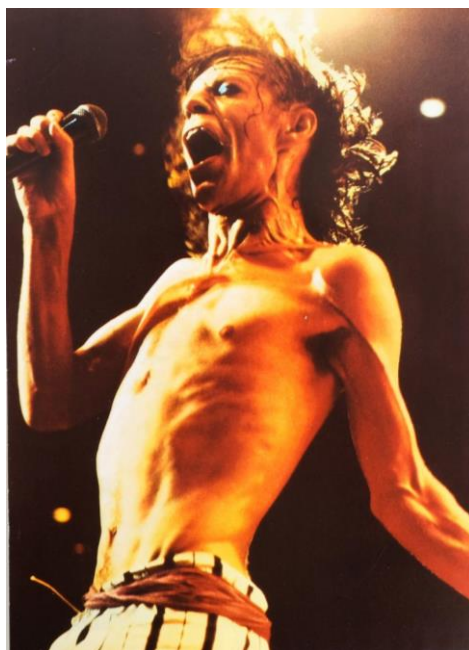
Fotografoval i v roce 1969 světoznámý festival ve Woodstocku. Bohužel jeho kokainová závislost mu koncem 70. a do druhé poloviny 80. let znemožnila další práci. Po těchto několika temných letech se vrátil ke své profesi a fotografoval i umělce z mladší generace, například Red Hot Chilli Peppers v roce 1996. Jedná se o fotografa i obalů hudebních desek, byl oceněn několika poctami za celoživotní přínos hudbě a dodnes nepřestává být oceňován. „Svou práci chápal spíše ve foto-žurnalistických termínech – zachycoval přirozenou scénu místo inscenování té umělecké¹³.

Významnou osobností na poli koncertní fotografie je i Annie Leibovitz, i když se proslavila především portrétními fotografiemi slavných osobností, nejen z hudební sféry¹⁴. Její fotografie z turné britské kapely Rolling Stone odhalily divoké zákulisí rokenrolových skupin v sedmdesátých letech. Jako jedna z mála ikonických fotografek té doby získala formální umělecké vzdělání. Stala se fotografkou pro časopis Rolling Stone. Nejdůležitější z pohledu byla její spolupráce na turné s kapelou Rolling Stone, kde se stala oficiální turné fotografkou této kapely¹⁵.

¹³ SISARIO, Ben. Jim Marshall, Rock 'n' Roll Photographer, Dies at 74. The New York times [online]. New York: The New York Times Company, 2010 [cit. 2021-4-27].

¹⁴ KOETZLE, Hans-Michael. Photographers A-Z. Cologne: Taschen, c2011. ISBN 978-3-8365-1109-4, s. 228

¹⁵ LEIBOVITZ, Annie. Při práci. Přeložil Martina Neradová. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-2774-4, s. 232

Annie Leibovitz fotografie Micka Jaggera na turné v roce 1975

2.2. KONCERTNÍ FOTOGRAFIE V ČESKOSLOVENSKU

Fotografování hudby se v Československu datuje do 60. let minulého století a platí pro celou oblast hudby, tedy jak pro oblast neartificiální, tak i artifciální. Mezi neartifciální hudbu řadíme jazz, pop, a samozřejmě rock a jeho odnože, například punk. Není však pravda, že by předtím neexistovali fotografie koncertujících muzikantů. Existují starší snímky, například snímky dirigenta České filharmonie Václava Talicha, zdokumentován je i orchestr Osvo-bozeného divadla. Snímky jsou ale značně stylizované, angažmá je u nich velmi opatrné a omezené tehdejší fotografickou technikou. Filmových materiálů i objektivů bylo málo a měli malou citlivostí na světlo. To vedlo k tomu, že zaznamenat muzikanty v přirozeném prostředí koncertu pro tamější světelné podmínky bylo prakticky nemožné.

Pravým důvodem však bylo, že fotografovat přirozený průběh v té době nebylo moc běžné. Fotografie byla dokumentem, jehož prostředkem se na svět pohlíželo střídměji, svátečněji, než dnes. Společnost celkově byla značně sešněrovaná vysokým podílem ideologické temnoty a veřejné šedi. Žila ve všeobecném strachu a atmosféra nepřála ani hudbě, natož fotografii jako samostatné disciplíně. To se začalo přetvářet právě v 60. letech.

Samotný počátek 60. let se například v československé hudební a umělecké sféře nevyznačoval velikými progresemi. Několik československých fotografů (Leoš Nebor, Jan Bartůšek, Pavel Dias nebo Miroslav Hucek) vytvářeli fotografický jazyk pro časopis

Mladý svět. Tito fotografové pracovali při reálném světle se snahou nefalšovat fotografie, ale fotografovat na co nejcitlivější filmy. Pokrok nastal, když japonská firma Nikon přišla na trh s novou jednookou zrcadlovkou Nikon F. To začalo symbolizovat určitý přístup k fotografování, který souvisel s předmětem tuzemského fotografování koncertů. Definiční si ale zasloužil, jednalo se o soustavný fotografický „live“ záznam. Na rozdíl od divadel, kde fotografie přímo z jeviště byly poskytovány tisku, v oblasti pop music ještě záznam neexistoval.

Dokumentace koncertů z této dekády je proto značně nahodilá a roztržitá.

Nelze vysledovat styly fotografie ani jmenovat autorské osobnosti. Jedinou výjimku tvoří Jan SágI, který se k hudbě dostal přes výtvarné umění.

Akce Seno-sláma a koncert The Plastic People of the Universe, Galerie Václava Špály, Praha, rok 1969 foto: Jan SágI

Stal se fotografickým dokumentátorem dvou alternativních a progresivních skupin The Plastic People of The Universe a The Primitives Group, kteří své koncerty pojímali jako hudebně-výtvarněperformativní události. Jiný pohled přineslo i to, že někteří hudebníci v sedmdesátých letech sebou na pódium kromě nástroje brali i fotoaparát a snímali své kolegy i publikum. Tisk v tuto dobu neumožňoval publikování autentických fotografií z koncertů, kde to alespoň trochu „žilo“. Na druhou stranu, v polovině sedmdesátých let se pohromou stali i samotní fotografové. Ti ověšení fotoaparáty sedali, klekali, nebo si i lehali pod pódia a někdy na ta pódia i vylezli. Vedlo to i k tomu, že posluchači v prvních řadách byli mnohdy nuceni snášet protivenství ze strany fotografů. Byla to anarchie, ale ani to nevedlo k tomu, aby se fotografická scéna uvolnila. Fotografie z koncertů se občas objevily ve výtvarné soutěži, nebo na výstavě. V tisku byl publikován pouhý zlomek. Problém byl i s dostupnou technikou. Slušnější fotoaparáty a objektivy se sháněly obtížně a cena byla vysoká. To platilo

i o citlivějších filmech. Jejich světelná citlivost se různě zvyšovala, například delším vyvoláváním, ohřevem vývojek, speciálním složením lázní, ale tlak na světelnou vrstvu měl své technologické hranice. Fotograf pod pódiem neustále bojoval s hrozící neostrotí v prostředí s negativními vedlejšími prvky. Tím bylo zalehnutí uší, protože akustické vlastnosti způsobovaly bolestivý tlak, místo poslechové rozkoše zesílené hudby zakouřené místnosti, ze kterých pálili oči. Fotografování v těchto časech bylo namáhavou a dobrodružnou zálibou bez větších možností adekvátního publikačního uplatnění¹⁶

2.3. MOJE ZAČÁTKY S KONCERTNÍ FOTOGRAFIÍ

Fotografie je pro mě velmi blízké téma. V mých začátcích šlo především o detaily a zachycení světa kolem mě. Postupně jsem se dostala k fotografii lidí v pohybu, především proto, že většina členů mé rodiny se velmi nerada fotografuje. Poté, co i můj bratr zahořel uměleckými sklony, ovšem v jeho případě šlo o auditivní směr a založil si kapelu, se mi tento „trénink“ docela hodil. Tak jsem se dostala k hudební a koncertní fotografii.

Za těch pár let, co jsem měla čest si tento žánr fotografie vyzkoušet, jsem zjistila, že nejde o to, jak je fotografie kvalitní. Jde především o to, co z ní vyzařuje a jak působí. Koncertní fotografie má zachytit moment, ve kterém se právě děje něco mimořádného. Má diváka přenést blíže k muzikantovi a jeho muzice. Z mého pohledu nejde jen o kusý záznam proběhlé akce. Ráda zachycuji ten moment, kdy je umělec takřkajíc „ve svém živlu“. Podle jednoho z nejlepších koncertních a dokumentárních fotografů Zacka Ariase je fotožurnalistika v podstatě synonymum pro fotografii neřízenou. Protože nelze řídit chování objektů a při procesu fotografie je role fotografa přirovnávána úrovni mouchy na zdi. Fotograf má při focení podobných akcí roli pozorovatele, ne režiséra, který objektům svých fotografií říká, co mají dělat. Dokumentární fotografie má k fotožurnalistice hodně blízko, ale nabízí větší prostor pro tvůrčí výraz i umělecké pojetí¹⁷.

¹⁶BEZR, Ondřej. Fotografie, které hrají: Vojtíšek, Prokop, Oplt, Stránská, Dvořáčková, Menčík, Šuster, Turek, Neff, Webr, Siebert, Polívka, Krist, Pýcha, Martinek, Fabiánová, Petrovičová, Havlice, Vrabc, Lindaurová. Praha: Galén, [2018]. ISBN 978-80-7492-398-2, s. 247-251

¹⁷ARIAS, Zack. Fotografie: praktické otázky - praktické odpovědi. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2015. Encyklopedie - grafika a fotografie. ISBN 978-80-7413-310-7, s. 23-25

Tato role účastníka, ne režiséra mi vcelku vyhovuje. Kdybych se pokusila trochu převést mé přemýšlení během koncertu, tak je pořád v pohybu. Pozoruji objekty a snažím se odhadnout, kdo co v dalším minutě udělá. Nikdy se totiž stejný výraz a pohyb během koncertu neopakuje. Na koncertní fotografii je nejdůležitější, že nejlepší snímky umějí hudbu evokovat. V tomto druhu fotografie se fotograf snaží pomocí své tvorby zprostředkovat hudbu a její atmosféru, jejího ducha a poselství. Myslím si, že nejde psát a i číst článek o hudbě bez patřičného obrazového doprovodu. Tyto fotografie jsou pouze doprovodné, ale pro hudebního fanouška, který své hudební ikony vnímá i vizuálně, jsou k nezaplacení. Fotografie různých koncertních fotografů se různí, ale nejdůležitější z tohoto oboru vždy zůstává. A tím je láska k muzice a snaha ji zachytit fotoaparátem¹⁸.

V dokumentární fotografii, která je koncertní fotografii nadřazená, je nejdůležitější umět se zorientovat v situaci, rychle si promyslet kompozici a pohotově využít momentu překvapení subjektu. Tento druh fotografování vyžaduje vyhledávání a zachycování pomíjivých momentů a situací¹⁹.

Koncertní fotografie však sebou nese i úskalí. Jako všechno má své stinné stránky. Největším problémem je světlo a pohyb. Tyto dva aspekty zkombinované dohromady jsou pro fotografa a nejde se zaměřit pouze na jednu z nich, jde o priority. Buď můžu mít ostré fotografie s horším světlem a šumem, nebo neostré s dobrým světlem a bez šumu. Vždy je to na situaci, ve které se fotograf nachází i na tom, jak je osvětlené pódium. Často platí rovnice, že málo světla rovná se špatné světlo. Ale ne vždy je to pravda. Člověk by řekl, že fotografování v pravé poledne, když je slunce v plné intenzitě, bude jednoduché. Ale ne, světla je sice dost, ale není dobré²⁰. Jak se ale vyrovnat se špatnými světelnými podmínkami a pohybem objektů najednou? Já jsem volila pomoc v podobě externího blesku. Ačkoli jsem se na většině stránek o fotografování koncertů dočetla, že blesk kazí atmosféru koncertních fotografií. Blesk může shrnout výsledný kontrast, proto se s ním musí pracovat citlivě.

¹⁸BEZR, Ondřej. Fotografie, které hrají: Vojtíšek, Prokop, Oplt, Stránská, Dvořáčková, Menčík, Šuster, Turek, Neff, Webr, Siebert, Polívka, Krist, Pýcha, Martinek, Fabiánová, Petrovičová, Havlice, Vrabec, Lindaurová. Praha: Galén, [2018], s. 5

¹⁹WILLIAMS, Val. Jak na skvělé fotografie: 80 mistrovských děl pod drobnohledem. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2019. ISBN 978-80-7413-398-5., s. 11

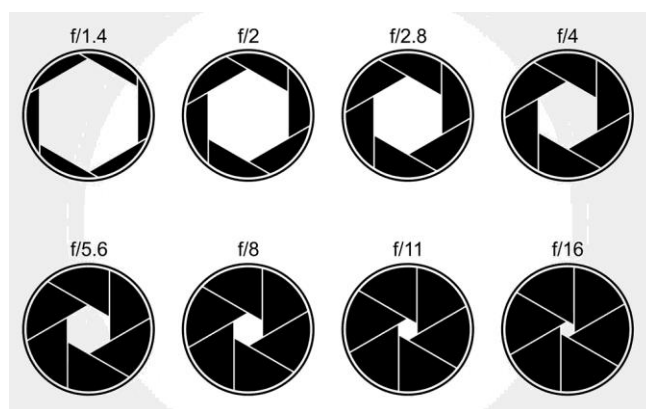
²⁰ARIAS, Zack. Fotografie: praktické otázky - praktické odpovědi. Brno: Zoner Press, 2015. Encyklopedie - grafika a fotografie, s. 98

Dalším důležitým aspektem koncertní a hudební fotografie je stanoviště. Někdy se vyplatí zůstat v publiku a zachycovat dění na pódiu, ale někdy se vyplatí jít přímo do centra dění. Toto rozdělení podle mého názoru závisí na fotografovi, jeho vybavení, ale i na publiku a skupině samotné. Z vlastní zkušenosti vím, jak je těžké fotit z publika při koncertech, kde je celé dav posluchačů posilněn alkoholem a tancuje.

3. ZÁKLADNÍ POJMY EXPOZICE

Je dobré, předtím, než začnete fotografovat, najít si něco o základních pojmech fotografie, jako je clona, rychlost závěrky a ISO. Bez těchto pojmů se fotograf neobejde, ať už fotografuje přírodu, portréty, nebo koncerty.

Clona Jedná se o otvor, který se nachází uvnitř objektivu. Tento otvor umožňuje fotografovi korigovat množství světla dopadajícího na snímač uvnitř fotoaparátu. Otvor si fotograf nastavuje na fotoaparátu. Čím je otvor méně otevřen, tím méně dopadá světlo na snímač. Clona se označuje písmenem f , a čím je menší clonové číslo, tím více světla dopadá na snímač fotoaparátu.

Práce clony²¹

Clonové číslo obvykle najdeme v označení $f/1.2, 8, 22 \dots$. Toto číslo nám uvádí, jak moc je clona v objektivu otevřená a kolik světla nám prochází přes snímač. Číslo $f/1.2, 2.8, 4, 5$ vypovídá o tom, že je clona široce otevřená a na snímač dopadá hodně světla. Naopak číslo $f/8, 12, 22$ ukazuje, že je clona jen částečně otevřená a na snímač dopadá světla málo. Díky cloně fotograf kontroluje množství světla dopadajícího na snímač. Clonové číslo se tedy mění. Při dobrých světelných podmínkách, například při slunném dni, můžeme zadat vyšší clonové číslo. Naopak, při fotografování koncertů, kde světelné podmínky nebývají ideální, je vhodnější zadat nižší clonové číslo.

S pojmem clona je svázán i termín hloubka ostrosti, který jde jednoduše popsat jako množství ostrosti na fotografii. Nejlépe jde tento pojem pozorovat na snímcích, kde je ostřeno na bod, tedy na určitou oblast. Vše v úrovni zaostřeného místa je tedy ostré a vše okolo v popředí i

²¹ Dostupné z: <https://www.megapixel.cz/jak-fotit-digitalni-zrcadlovkou-dslr-a-bezzrcadlovkou-10-dil-clona>

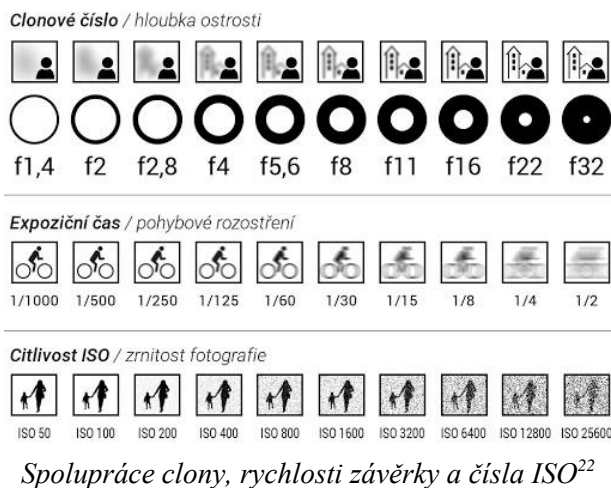
v pozadí je rozmazáno. Hloubku ostrosti ovlivňuje clona. Když je clona otevřenější, tedy, když je f číslo menší, je hloubka ostrosti menší. Stejně tak hloubku ostrosti ovlivňuje vzdálenost fotografovaného objektu. Čím blíže fotografovaný objekt je tím je hloubka ostrosti větší. Stejně tak hloubku ostrosti ovlivňuje ohnisková vzdálenost. Ta je obvykle dána typem objektivu a udává se nejčastěji ve stupních při nasazení objektivu na fotoaparát. Objektivy dělíme podle ohniskové vzdálenosti na Rybí oko (cca 6 – 16 mm), Širokoúhlé objektivy (< 24 mm), Portrétní objektivy (cca 50 mm), základní Zoom objektivy (18 – 300 mm) a Teleobjektivy (> 300 mm). Liší se zejména úhlem záběru a ohniskovou vzdáleností. Na-příklad Širokoúhlý objektiv se používá při fotografování širokých scén, jako jsou krajiny, nebo architektura. Teleobjektiv se vyznačuje velkou ohniskovou vzdáleností, ale malým úhlem záběru. Uplatní se zejména při fotografování vzdálenějších objektů, nebo detailnějších portrétů.

Rychlost závěrky, nebo také expoziční čas, jde o druhou nejdůležitější položku, která slouží k dosažení správné expozice snímku. Jde o zařízení uvnitř fotoaparátu nazývané závěrka, která se po stisknutí spouště na fotoaparátu otevře na určitou dobu, kterou si fotograf nastaví na těle fotoaparátu a po tuto dobu může pronikat světlo na snímač fotoaparátu. Doba po jakou je závěrka otevřená a světlo proniká na snímač, se nazývá rychlost závěrky. Lze tedy říci, že rychlost závěrky kontroluje množství pohybu na fotografii. Při vysoké rychlosti závěrky lze pohyb a moment zamrazit, naopak nízká rychlost umožňuje zachytit pohyb rozmazáním. Rychlost závěrky jsou definována v celých číslech (20, 60, 125,...) na displeji fotoaparátu vedle clonového čísla. Ačkoli je uváděna v celých číslech, jedná se o zlomky vteřiny. Pokud je na fotoaparátu nastaveno číslo 30 pak tedy bude závěrka otevřena po dobu 1/30 vteřiny a po tuto dobu bude přes snímač pronikat světlo.

ISO je posledním důležitým aspektem k dosažení dobré expozice snímku. Jedná se o hodnotu citlivosti snímače ve fotoaparátu. Čím je hodnota čísla ISO vyšší, tím méně světla je potřeba pro správnou expozici, ale stejně tak roste šum na fotografii. Hlavní výhodou čísla ISO je, že dokáže měnit citlivost fotoaparátu, dokážeme dát pokyn, aby čip fotoaparátu se choval citlivěji na světlo. Vysoké ISO nám pomáhá fotografovat skvělé věci, hlavně s nedostatkem světla, ale má i svoji cenu, tedy nižší kvalitu snímků.

Stejně jako na clonu a čas závěrky ani na ISO neexistuje optimální hodnota. Platí jen, že čím nižší ISO, tím vyšší kvalita obrázku. Stejně tak se nedá říct, jaké ISO je to maximální použitelné. To se velmi výrazně liší u různých typů fotoaparátu. Lze si i nastavit automatické ISO, kdy si sám fotoaparát mění velikost čísla ISO podle světla okolí.

Spolupráce clony, rychlosti závěrky a hodnoty ISO Tato souhra a její nastavení vždy závisí na momentálních světelných podmínkách a rychlosti pohybu fotografovaného objektu. Nelze tedy říci, že na tomto místě vždy fotograf nastaví stejnou clonu, rychlost závěrky a ISO. Vždy to bude stejné. Pro výslednou fotografii, která bude vypadat podle vašich představ je ale nutné sladit všechny tyto tři aspekty.

Při fotografování koncertů, tedy v místech, kde jsou světelné podmínky většinou bídné, je na místě si nastavit co nejnižší clonové číslo, jaké nám objektiv dovoluje. K fotografování používám Základní objektiv 18-105mm $f/3,5$ čili si nastavím nižší číslo, obvykle se pohybuj do $f/5,6$. Rychlost závěrky při fotografování koncertů, je pro mě zásadní. Nejsem moc veliký fanoušek neostrých fotografií, proto volím čísla do 1/100 sec. Ovšem často na úkor právě velikosti clony a světelnosti snímku. ISO jsem nechávala nastavené na automaticce, protože se světelné podmínky hodně měnily, ale při manuálním nastavení jsem našla ideální hodnotu do 2500, protože již při této hodnotě byl šum na výsledném snímku znát.

Posledním faktorem, který dokresloval snímky, byl externí blesk, který jsem se snažila nastavit na nižší hodnotu, aby nebyl dominantní na úkor barevnosti okolí a jeho atmosféře. Obvykle jsem fotografovala v menších klubech, tak jsem blesk odrážela buď o stěnu, nebo o strop, abych napomohla k rozptýlení světla do prostoru. Také jsem používala rozptylovací filtr na blesk.

²² Dostupné na: <https://www.fotolab.cz/blog/jak-funguje-fotoaparát/>

4. KAPELA KNEDLOFIL

V této práci se věnuji dokumentární koncertní fotografii jedné určité kapely. Bylo by tedy krajně nepřipustné nepředstavit tuto kapelu, které se koncertní fotografie týkají. Nejedná se o známou skupinu, ale spíše svaz kamarádů a trochu i rodiny. Právě proto mě tolik baví s nimi spolupracovat. Dělají hudbu čistě jen z čilé radosti z ní a ne pro peníze a slávu. Hlavní ale je, že jako začínající fotografka se ke známějším skupinám a festivalům nedostanu.

Skupina vznikla v roce 2015, kdy zakládající členové byly tři přátelé, kteří měli vidinu hudební skupiny jako zábavu a odreagování. Tento svazek bohužel nevydržel a po několika letech se rozpadl a ze zakládajících členů původní kapely zůstali pouze dva. Velké změny v sestavě kapely vznikly v roce 2017, kdy už jsem s kapelou spolupracovala. Zakládající členové, bubeník Gabriel Simon a baskytarista Josef Kocourek postupně do kapely přijali kytaristu Lukáše Horu a novou zpěvačku Moniku Kocmanovou. Lukáš pak přivedl i nového kytaristu z druhé skupiny, ve které oba hrají, Martina Škváru. Tím byla sestava skupiny Knedlofil dokončena. Po těchto razantních změnách ve složení kapely se kapela našla. Nejedná se tedy o složení spoluhráčů, ale o přátele, kteří se rádi vidí i mimo koncerty a zkoušky. Pětičlenná kapela z Hořovic a okolí zprvu klubová pódia v letních sezónách doplňovala koncerty na festivalových prknech a dokonce absolvovala i pár zahraničních koncertů a festivalů. Kapela má za sebou i úspěšně vydané album Navařeno, které se nedočkalo svého křtu. Bohužel, do připravované akce vstoupila aktuální pandemická koronavirová situace a kapela byla nucena křest i všechny své koncerty k vlastní lítosti zrušit. Každého, koho jsem ve spojitosti s touto hudební skupinou potkala, zajímal význam bizarního názvu skupiny. Ačkoli se jedná o punkrockovou kapelu, nejde o žádnou provokaci, ale původně o nedorozumění. Jméno kapely vzniklo při špatném porozumění a trochu i jazykové bariéře slovenského bubeníka Gabriela. Kapela si ale na tomto názvu postavila vlastní značku a také specifický styl hudby. Ačkoli se tedy jedná o punkrockovou skupinu, není čistě tak jednotvárná. Hudební žánr této skupiny je proměnlivý i ze základu jejich členů. Zakládající členové se vzhledli v punku a hudebním žánru ska²³. Doplněno je to o tradiční český rock a beat. Kytaristé této skupiny přinášejí melodičnost kytarových sol z heavy a death metalového žánru a vše do dokonalosti to dokresluje ženský zpěv. Ovšem to je jen několik málo stylů,

²³ Jedná se o hudební žánr, vyvinutý koncem 50. let na Jamajce, bývá považován za předchůdce rocksteady a reggae hudby. Typické je pro něj kolísavý rytmus, obvykle je rychlejší než reggae. Často se mísí s punkem, nebo jazzem.

kterých se tvorba této kapely dotýká. Sama sebe kapela spojuje pod hudební žánr knedlo-punk.

„KNEDLO-PUNK: Konzumní pokrm míchaný Radoušskou partou co dům dal UPOZORNĚNÍ Jen pro silné povahy, někomu se může zvednout žaludek. INGREDIENCE: Metal-droždí, Rock-mléko, Punk-mouka, SKA-houska, podle nálady osolíme, osladíme a vše se splácá dohromady a vznikne KNEDLO-PUNK a po ochutnávce se stane KNEDLOFIL.²⁴“

Jako fotografka jsem se s kapelou setkala až po začátku působení mého bratra na pozici kytaristy. Jejich tvorba mě bavila, ale v té době jsem ještě neměla dostatečné vybavení na fotografii koncertů. Vlastnila jsem digitální kompakt, fotografie z něho byly rozmazané a nečitelné. Po pořízení zrcadlovky se ale fotografie začaly zlepšovat a já se zapojila do koncertu aktivněji, než jen jako skalní fanoušek. Členové kapely se mnou měli velikou trpělivost, jelikož s tímto stylem focení jsem doposud neměla zkušenosti. Někdy fotografie nevyšly a ze záznamu koncertu nebylo nic. Postupně, stejně jako působení kapely, se i mé fotografie začaly více dařit. Při posledních koncertech jsem se o roli fotografa často musela dělit i s několika více či méně zdatnými fotografy. Moje povinnost fotografovat koncert jako dokumentární fotograf tedy trochu pomasla, ale tím více jsem začala s novou pozicí experimentovat a to kdykoli jsem k tomu měla příležitost. Do rozjetých kolejí ale vstoupila koronavirová krize a z koncertů se staly jen vzpomínky a z fotografií důkazy, že něco takového opravdu bylo.

²⁴ [online]. Dostupné z: Oficiální stránky kapely na webových stránkách Bandzone. Dostupné z: <https://bandzone.cz/knedlopunk?at=info>

5. FOTOGRAFOVÁNÍ KONCERTU

Fotografování koncertu není tak jednoduché, jak se v první moment může zdát. Každý to zná, přijde do klubu, nebo na venkovní festival a vidí krásně nasvícené podium, s hudebníky. Oči si samy zvyknou na příšeří a muzikanti se na vyvýšené ploše vyjímají velmi impozantně. Do toho barevná světla, nádherná show, někdy i dým. Tohle zachytit na fotku, to je snadné, ale opak je pravdou. To, co vidí lidské oko, nikdy nedokáže zachytit ani ten nejdokonalejší a nejprizpůsobivější objektiv který existuje.

Co je k fotografování koncertu důležité? Prvně jde o dobrou techniku a vybavení, ale svou roli hraje i prostor, kde se koncert odehrává. Přímo na místě, v centru dění musíte přemýšlet jak nastavit parametry fotoaparátu, aby fotografie vyšly tak, jak si představujete, a aby následná úprava byla minimální. Vždy je dobré být připraven dopředu. Zjistit si, zda na koncertu, na který se chystáte, je povoleno fotografovat a zda není nutná akreditace. Nikdy jsem se s tímto přístupem nesečkala, ale bude to možná tím, že jsem spíše zastáncem více undergroundových a méně známých koncertů a kapel. Lidé v tomto prostředí jsou rádi za zdokumentování akce. Protislužbou je pro mě vstup zdarma, nebo občerstvení. Peníze nečekajte.

Je také rozdíl, jaké koncerty fotografujete. Je odlišné fotografovat v malém klubu, kde se s kapelou dobře znáte, nejste nijak limitováni a požadavky kapely jsou minimální. Na rozdíl od fotografování známějších tváří, kde je vše často omezeno jen na několik písniček a jen ve vyhrazených místech. Zde je dobrá technika opravdu zapotřebí. V malém klubu je zbytečné mít s sebou teleobjektiv, když nejsme limitováni vzdáleností. U větších pódíí se ovšem upotřebí, jelikož díky němu můžeme zachytit portréty a detaily členů kapely. Širokoúhlý objektiv lze upotřebit, pokud chcete fotografovat dramatickou scénu na podiu. Občas jsem se setkala i s fotografy, co používali objektiv tzv. Rybí oko. Jedná se o druh širokoúhlého objektivu, jehož čočka má záběr s širokým úhlem a velkým záměrným soudkovým zkreslením reality. Díky zakřivení může zobrazit najednou úhel až 180°, ale někdy i více. Osobně si myslím, že fotografie pořízené tímto objektivem jsou kompozičně zajímavé a jistým způsobem i dynamické, ale moc se mi nelíbí, jak zkreslují pohled do soudku.

5.1. KONCERTY V MALÝCH KLUBECH

Fotografování koncertů je velmi zajímavý druh fotografie. S fotografováním ve větších prostorech jsem se zatím moc nepotkala. Koncerty slavných interpretů jsem ještě nikdy nedělala, tak nemohu posoudit, jak proces fotografování probíhá zde, ale s malými kluby mám docela hodně zkušeností. Obvykle zde nenajdeme místo, které je vyhrazeno jen pro fotografa, čili, potýkáte se s fanoušky, které nezajímá, že vás natlačili na stěnu, nebo vás polili pitím. Na podiu je většinou tak málo místa, že se tam kapela sotva vejde se svou aparaturou. Tady je problém stoupnout si tam, kde fotograf nebude překážet. Navíc jsou všude kabely od nástrojů, zesilovačů, reproduktorů, korb a dalších přístrojů, bez kterých kapela nemůže hrát.

Důležitou věcí je prozkoumání prostorů, kde budete fotografovat. Nejlepší je, prohlédnout si prostor před koncertem. Někdy ale takové možnosti nejsou. Většinou na místo jezdím společně s kapelou, častokrát se mi pak stane, že přijedeme do již probíhajícího koncertu. Pak si zkusím nafotit několik snímků jiné skupiny, abych si nastavila fotoaparát podle potřeby a na „svou“ kapelu byla už připravená.

5.2. NASTAVENÍ FOTOAPARÁTU

Klíčem k dobrým fotografiím je správné nastavení fotoaparátu. Na fotoaparátu lze nastavit automatický režim, ale ten není vhodný pro podmínky, ve kterých se během koncertu ocitnete. Pro začátek, než zjistíte, jak s fotoaparátem pracovat, lze ho využít.

Nastavení režimu fotoaparátu

Nastavení fotoaparátu je vlastně souhra třech aspektů (clona, rychlost závěrky a ISO) kdy právě na nich stojí to, jak kvalitní bude finální fotografie. Pro začátek je dobré se s fotoaparátem seznámit. To lze i v plně automatickém modu. Jde o to, získat základní návyky. Například, jak ovlivnit třes rukou během fotografování, nebo jak citlivě reagovat na ostření, jak posouvat bod ostření podle potřeby, atd.

Na fotoaparátu je mnoho možností nastavení, například režim priority závěrky, nebo clony. Pro fotografování koncertu je lepší prioritou clony. Fotograf si nastavuje clonu, ISO a rychlost závěrky se nastaví sama podle světelných podmínek. Já osobně spíše využívám automatické ISO, protože mi dlouho trvalo naučit se, jak s tímto údajem pracovat a nejedno focení jsem díky tomu zkazila. V tomto modu se starám jen o velikost clony a rychlost závěrky, optimální

ISO se nastaví samo. Vyhnou se tak nepříjemnému šumu na fotografiích i nedostatečné světelnosti fotografie.

Nejlepší je ovšem pracovat v čistě manuálním režimu. Ten fotografovi dovolí nastavit si expozici podle jeho představ a může být i více kreativní. Má to jen malý háček, nesmíte se bát a věřit si. Zkoušet nové možnosti a nastavení a být připraven, že ze začátku fotografie nebudou moc zdařilé. Jde jen o trochu cviku, kdy si musíte pod kůži zapsat, co které tlačítko nastavuje a jakou má funkci.

Clona (světelnost)

To je na koncertech velký problém. Světlo není dostatečné a často se mění. Problémem je i pohyb hudebníků, který nedovoluje pomoci si nízkým číslem rychlosti závěrky. Dobré je proto volit dobrý rychlý objektiv s nízkým číslem světelnosti (clonové číslo), který umožňuje fotografovat v horších podmínkách. Vzhledem ke špatnému osvětlení podia je nízké clonové číslo důležité. Nejnižší clonová čísla mají pevné objektivy, často až do čísla 1.4, ale to pak fotograf přijde o možnost zoomu, neboli přiblížení. Nejlepší objektivy se zoomem mají světelnost kolem 2.8.

Pro mě je zoom při fotografování koncertu důležitý, proto volím raději objektivy se zoomem oproti pevným sklům se skvělou světelností. Bohužel, nemám takové finanční možnosti koupit si objektiv, který by byl pro mě optimální. Jeho cenová relace se pohybuje v rámci desetitisíců. Proto nejčastěji používám základní objektiv s nejnižší světelností 3.4. Není to ideální objektiv, ale pro mé podmínky vcelku dostačující.

Rychlosti závěrky

Nedůležitější při nastavování této hodnoty je pohyb objektu. Jinou hodnotu je potřeba nastavit při fotografování hudebníka, který si poklidně stojí a nikterak moc se nehýbe, naopak jiné číslo je vhodné zvolit v případě hyperaktivního hudebníka v pohybu. U prvního typu si může fotograf dovolit nastavit nižší hodnotu rychlosti závěrky bez obavy, že by byl objekt na výsledné fotografii rozmazaný. Lze fotografovat s nastavením rychlosti závěrky 1/60. V druhém případě je potřeba volit číslo závěrky vyšší, klidně hodnoty 1/300 a výše. Tady nastává kooperace mezi clonou, rychlostí závěrky a ISO.

Záleží i na fotografovi, někteří preferují pohyb na fotografii, což jim lehké rozmazání umožňuje. V tomto nemám tolik vyhraněný názor, někdy volím i lehce neostré fotografie. Pro mě je prioritou barevnost a emočnost hudebníka více, než dokonalá ostrost.

ISO

V nastavení této hodnoty hraje také roli světlo. V nízkém osvětlení je nutné nastavit hodnotu ISO vysokou. Jde hlavně o to, že světlo z reflektorů není dostatečné, takže se s hodnotou dostanete i nad číslo 1200. Hodnota ISO se u každého fotoaparátu trochu liší, proto je dobré zkoumat, po které číslo je ISO na fotoaparátu přípustné, a od kdy už začíná šum. U mého fotoaparátu Nikon D7000 se nepříjemný šum začne objevovat při hodnotách 1600 až 3600. Ve spojení s ISO je důležité mít na paměti, že by mělo být ISO na co nejnižší možné hodnotě, ale zároveň na nejvyšší hodnotě jaká je potřeba. Důležité je výslednou fotografii zkontrolovat a ISO popřípadě zvýšit, nebo snížit, podle potřeby.

Ostření

Často se fotograf setká na koncertu se situací, že je světlo přímo za hudebníkem, proto je dobré mít nastavené ostření na bod a možnost ostřicí bod posouvat. Posunutím ostřicího bodu ukážete, na co se má klást ostrost a podle čeho měřit expozici. Nejlepší je nastavit ostřicí bod na prostřední bod, který je nejsilnější a nejrychlejší.

Vyvážení bílé

Na koncertní fotografii kde se světelné podmínky a hlavně barvy světel mění s velkou rychlostí, je výhodné nastavit auto balanc, ale vyvážení bílé můžete vcelku snadno upravit v postprodukcí.

Formát fotografie

Nejčastějšími volenými jsou formáty RAW a JPEG. Výhodnější je fotografování ve formátu RAW, následná postprodukce je snazší, soubor obsahující minimálně zpracovaná data ze snímače fotoaparátu a lze obrázek upravovat bez větších ztrát, zatím co v JPEG je to jen jedna plocha. V tomto mi fotoaparát Nikon nevyhovuje. Jako formát RAW lze fotografovat jen ve formátu NEF. Jde o stejný princip, ale formát NEF je nečitelný pro foto editor, který využívám, tak fotogramuji ve formátu JPEG s nejvyšší možnou kvalitou.

Blesk

Skoro na všech stránkách, kde píší o fotografování koncertu, blesk zavrhuji. U koncertů obecně jsou i zakazovány, což je pochopitelné. Vzhledem k tomu, kolik fotografů na hudebníky míří, mohou být na podiu blesky oslepující. Já osobně blesk na koncertech používám. Fotografovala jsem asi dva koncerty, kde světlo nebylo tak hrozné, tam jsem blesk použít

nemusela. Jinak obvykle fotografuji v nevyhovujících světelných podmínkách a externí blesk je velký pomocník. Jsem obvykle jediná, kdo koncert fotografuje. Blesk se snažím nastavit na co nejmenší hodnotu, aby nestrhl celou expozici. Používám rozptylovací filtr, který světlo trochu rozptýlí do prostoru, a také blesk odrážím od stěn nebo od stropu. Světlo je pak měkčí a není tak kontrastní.

Úprava fotografií (postprodukce)

Na úpravu není moc času. Fotografie z koncertů by měly být hotové druhý den, proto je důležité je pořizovat tak, aby nepotřebovaly moc následných úprav.

Nejčastěji se setkávám s černobílými fotografiemi. V černobílém spektru se dá ledacos schovat, například špatná světelnost, šum i lehká neostrost. Nejsem fanoušek černobílých fotografií a volím je jen, když už nemám jinou možnost. Pro mě je na fotografiích důležitá barevnost a emočnost. Snažím se zachytit, co hudebník právě v ten moment cítí, tomu podřizuji i následnou úpravu. Nesnažím se moc fotografií upravovat, raději volím autentičnost.

Pro úpravu volím volně dostupný program GIMP. Jde o kvalitní free program na úpravu fotografií. Problém je, že neumí zpracovat data NEF, pracuji tedy s JPEG soubory.

PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE

V praktické části práce se věnuji fotografování koncertů hudebního tělesa v akci. Podle původního plánu jsem měla fotografie pořídit během jejich koncertů a křtu vydaného CD, ale bohužel vzhledem k pandemické korona-virové situaci jsem byla nucena přehodnotit plán a sáhnout po fotografiích z již proběhlých koncertů. Původně to nebyly fotografie, které měly sloužit k tomuto účelu. Některé jsou již staršího data a od té doby se mé dovednosti trochu zlepšily. Ve své práci jsem nechtěla uvádět pouze fotografie, ale i způsob, jakým komunikuje kapela s publikem. Toto téma jsem však byla nucena vypustit ze své práce úplně. Koncertní odvětví korona-virová pandemie odstříhla úplně, čili, nemohu sem zahrnout poznatky pouze ze své paměti.

V příloze práce jsem vybrala 20 fotografií, z čehož 12 fotografií budu prezentovat jako hlavní fotografický cyklus této práce. Snažila jsem se fotografie uspořádat do určitých souvislostí podle podobnosti, barevnosti, nebo námětu.

První dvě fotografie představují kapelu jako celek. Jde o fotografie, kde se nachází celá kapela spolu. Tyto fotografie jsem volila na začátek, hlavně z důvodu představení celé skupiny jako hudebního celku.

1. FOTOGRAFIE Č. 1

První fotografie je focena z lehkého podhledu. Snímek je zachycen s $f/4$, rychlostí závěrky $1/60$, hodnotou ISO 640 a přídatným bleskem s odrazem světla o strop. Fotografie je focena v malém klubu, kde nebylo moc místa, ale zato výborné osvětlení. Osvětlení společně s dýmem vytvářely zajímavou barevnou mlhu, která dává fotografii jistou tajemnost, což je pro tuto fotografii velikým přínosem. Postavení muzikantů na fotografii je také vcelku dynamické. Důraz je kladen na baskytaristu v popředí, zpěvačku, která je lehce rozkročena a celkový dojem dokreslují kytaristé po obou bocích. Jediné, co mi na fotografii trochu vadí, je stojan na mikrofon, který zakrývá jednoho z kytaristů. Barevnost je také povedená. Kontrast mezi modrožlutými světly s rozptýlenou mlhou a červenými detaily dodává fotografii na zajímavosti. Problém při zachycení tohoto snímku byl prostor. Nebylo moc možností, kam si stoupnout, po případě kleknout. Světlo bylo dobré, i když ho mohlo být trochu více. Problém nastal, když mlha v klubu zhoustla a publikum nebylo zrovna galantní.

Fotografie č. 1.

Fotografie č. 2.

2. FOTOGRAFIE Č. 2

Druhá fotografie je naopak focena z nadhledu. Na tomto koncertě se publikum opravdu rozvášnilo. Jako fotograf šetřící místo jsem hledala záchranu na židli. Fotografie byla pořízena s hodnotami $f/4$, rychlostí závěrky $1/60$ a hodnotou ISO 1600. Externí blesk zde byl nutností, protože světla mířila převážně na publikum a ne na podium, tak jsem si musela vypomoci. Tato fotka je podle mého názoru zajímavá svou barevností. Převažuje zde sytě oranžová barva z okolních stěn, ale pěkně zde s oranžovou kontrastuje lehké modré světlo, které míří do publika. Stejně tak barevné oblečení kapely, které přenáší pozornost od tmavých tónů z levého dolního rohu. Je zde také vidět, jak komunikuje kapela s publikem a často se z podia přesune i pod něj, aby navázalo lepší interakci. Problémem při tomto fotografování bylo místo. Abych se dostala na podium, bylo nemyslitelné. Kapela sama tam měla málo místa. Problém s publikem jsem již zmínila a světelnost také nebyla moc dobrá. Největší obavu jsem měla pává z jedovatě oranžových stěn. Bála jsem se, že strhnou barevnost a fotografie nebude povedená.

Další dvě fotografie obsahují hlavně náplň emocí kontrastující mezi dvěma muzikanty. Zde jsem se chtěla soustředit na emočnost, barevnost a především souhru dvou muzikantů.

3. FOTOGRAFIE Č. 3

Tento snímek je zajímavý svou barevností. Jo trochu monochromatický, situovaný převážně do červené. Snímek je vyfotografován při hodnotách $f/4.8$, s rychlostí závěrky $1/60$ a ISO 1600. Na snímku je vidět už lehce zvýšená zrnitost hodnoty ISO. Externí blesk je použit na nejnižší možnou hodnotu, jen pro lehké dokreslení. Na této fotografii je velký kontrast v emocích mezi zpěvačkou a kytaristou. Zatímco zpěvačka je plně soustředěna a vede přímý pohled na publikum, kytarista v pozadí je v pohybu, což ho trochu na výsledném snímku rozmazalo, ale dodává to fotografii na zajímavosti. Z pohledu barevnosti je to podobné. Zatímco zpěvačka se v červeném světle ztrácí, kytarista, osvětlený z levé strany nachovým světlem, jednobarevnost narušuje. Tato fotografie je spíše štěstím, než přesným počítáním expozice. Tuším, že jsem chtěla zachytit oba na jednou, ale kytarista, který je poněkud nevyzpytatelný, se mi zrovna při zmáčknutí spouště začal hýbat. Někdy je náhoda nejlepší strůjce expozice.

Fotografie č. 3.

Fotografie č. 4.

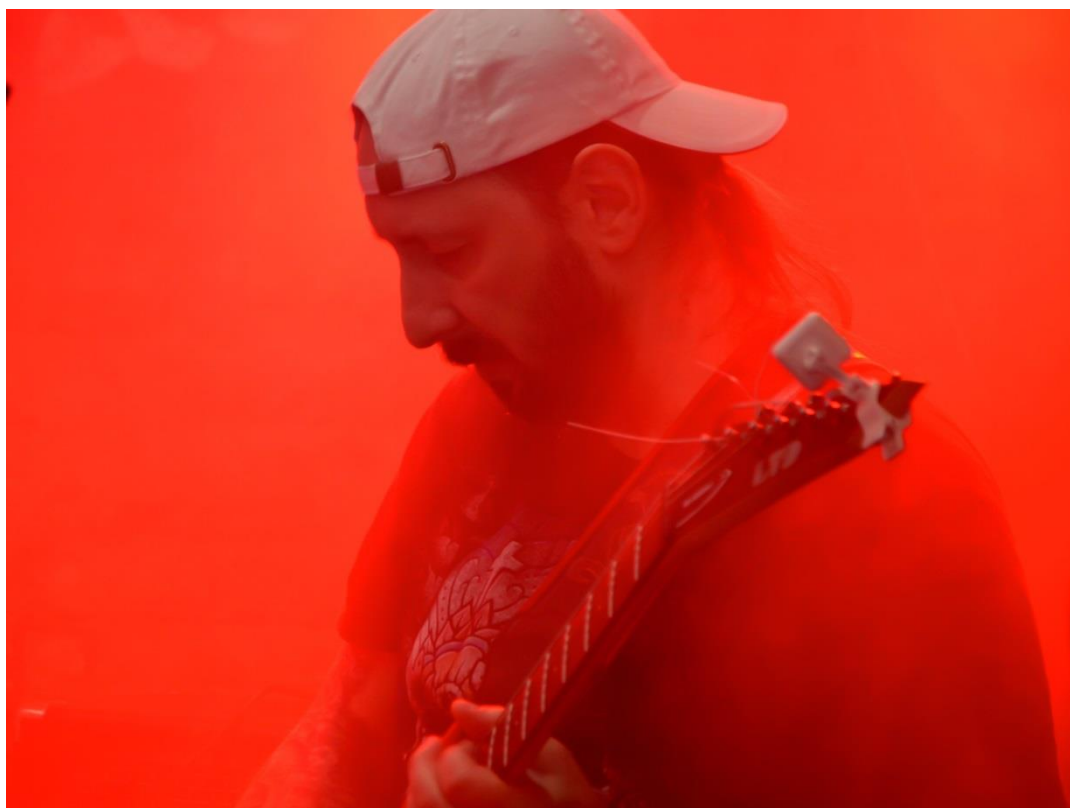
4. FOTOGRAFIE Č. 4

Fotografie je ukázkou souhry dvou kytaristů. Zde se velký emoční kontrast nekoná. Fotografie je vytvořena s $f/4.5$, rychlostí závěrky $1/60$ a hodnotou ISO 1600. Externí blesk je použit s odrazem o strop a rozptylovacím filtrem. Expozičně je tato fotografie velmi zajímavá, především díky křížení obou kytar a postavením kytaristů čelem k sobě. Z mého pohledu je zde patrná jistá souhra mezi oběma nástroji. Tato fotografie je zajímavá rozložením barev. Teplé oranžové odstíny jsou krásně rozloženy po ploše snímku a v jedné linii je fialová s modře nasvíceným čelem kytaristy. Celé to dokresluje azurové světlo.

U dalších fotografií se orientuji především na styl portrétní fotografie a na barevnost. Obsahem jsou tři fotografie, kdy každá je jinak zbarvená a dvě z toho jsou utopeny v mlze. Všechny tři fotografie představují portrétní zachycení muzikanta během koncertu.

5. FOTOGRAFIE Č. 5

Snímek jsem zařadila pod pojem portrétní fotografie. Zachycuje kytaristu soustředěného se na svou hru. Snímek je pořízen $f/5.6$, rychlostí závěrky $1/60$ a ISO 720. Externí blesk je zde použit jen v nejnižší možné míře s rozptylovacím filtrem a odrazem od stropu. Fotografie se může zdát trochu fádní, ale je zajímavá svou rozloženou barevností, kde se muzikant jakoby ztrácí v oparu červeného dýmu. Jediná kontrastní místa jsou ostře bílá. Zároveň je na fotografii čitelné, že mu světlo svítí do zad, což kolem jeho těla utváří jemné světlo. Výraz muzikanta je plně soustředěný, možná trochu melancholický. Emoce této fotografie plně kontrastuje s rudou barvou, kterou jakoby změkčují. Problémem zde byl právě ten nejefektivnější dým. Jedná se o jenu z posledních fotografií, kterou jsem za koncert vyfotografovala. Dým byl stále hustší a po chvíli nebylo vidět nic. Ve výsledku dým působí velmi efektně.

Fotografie č. 5

6. FOTOGRAFIE Č. 6

Tuto fotografii mám já osobně moc ráda. Jsou tam všechny aspekty, které jsou pro mě, jako pro fotografa důležité. Je barevně zajímavá, emoce z ní přímo tryskají a expozice, kde je pohyb ruky, je podle mě výborná. Fotografie je zachycena s číslem clony $f/5.3$, rychlostí závěrky $1/60$ a číslem ISO 1600. Externí blesk je zde shora rozptýlen a odražen o strop. Expozice této fotky je postavena na výrazu, ale takovým příjemně rušivým detailem je pohybem rozmazaná ruka. Je barevně nasvícena stejně jako muzikantovo čelo a hrana nosu, čili barevně výborně zapadá do kompozice. Barevnost této fotografie, která je laděná do modro-fialové, je dobře rozptýlená. Myslím si, že velmi povedené je to, jak je sytá barva především v rozích a okolo těla je barva světlá, až do bíla. To je způsobeno reflektorem, který muzikanta zezadu nasvítí a pomocí dýmu, který okolo něj světlo rozptýlí. Emočnost této fotografie je něco mezi úžasem a lehkým zděšením muzikanta. Pro přiblížení, jedná se o mého bratra, tedy o napojení na sourozeneckou emoční linii. Tato fotografie vznikla náhodou, kdy se objekt prudce otočil a málem narazil do mě. To bylo způsobeno velmi malým prostorem, na kterém nebylo možno se moc pohybovat.

Fotografie č. 6

7. FOTOGRAFIE Č. 7

Zde se jedná o zcela jasnou portrétní fotografii. Tuto fotografii jsem sem zařadila hlavně z důvodu její barevnosti. Fotografie je pořízená s clonovým číslem $f/4.5$, rychlostí závěrky $1/60$ a číslem ISO 1600. Externí blesk je zde opět použit jen pro dokreslení světla s pomocí rozptylovacího filtru a stropu. Z mého pohledu by se na této fotografii dal ukázat zlatý řez, ten je soustředěn u levého horního rohu, jedná se o hlavu a mikrofon. Celkově je fotografie expozičně příjemná až trochu ladění do ideální kompozice. Focena je trochu z podhledu. Osobně se mi líbí souhra hlavy, ruky a obrázku na tričku. To dává dohromady zajímavou souhru detailu. Barevně je toto asi jediná fotografie, kde se mi podařilo zachytit zelené nasvícení. Z toho důvodu se mi i moc líbí detail zeleného kuželu dopadajícího šikmo z reflektoru. Problém, který se pojí s touto fotografií, tkví především v objektu, čili v muzikantovi. Jedná se o jednoho z těch lidí, kteří během koncertu nic moc nedělají, je tedy složité ho zachytit nějak zajímavě, ale na této fotografii se to povedlo.

Fotografie č. 7

Následující fotografie obsahují nejvíce mnou zachycených fotografií z koncertní sféry. Zobrazují především jednotlivce a jsou laděny do barevných sfér a snaze zachytit emoci i barvu současně. Stejně tak jako přenést pravdivý přenos muziky skrze fotoaparát.

8. FOTOGRAFIE Č. 8

Na fotografii je zachycen kytarista, který si to, že na něj míří fotoaparát, docela užívá. Fotografie je hodně podtržena červenou barvou a trochu rozmazaná, hlavně v oblasti ruky, kterou hraje. Snímek je zachycen $f/4.8$, rychlostí závěrky $1/50$ a ISO 1600.

Při této fotografii jsem externí blesk nepoužila, díky dobrému osvětlení, ale i z důvodu, že místnost, kde se tento koncert odehrával, měl dost vysoké stropy a nemohla jsem je použít ke zjemnění blesku. Expozice této fotografie je z mého pohledu zajímavá díky postoji, který muzikant zaujal. Řekla bych, že nezvyklý postoj kontrastuje s rovným krkem kytary i sloupkem

v pozadí. Zajímavé je i jak postava jakoby vystupuje ze tmy. Barevnost této fotografie je spíše monochromatická, ale zajímavé je, jak vše kromě postavy, která je osvětlená červeným reflektorem, je černé. Velmi problematické bylo zachycení ruky, která se pohybovala. Většinou mi z toho vyšla jen neidentifikovatelná šmouha. Musel jsem si trochu pohrát s nastavením fotoaparátu, abych jí dokázala zachytit a přitom nepokazila světelnost.

Fotografie č. 8

9. FOTOGRAFIE Č. 9

Zde je zachycena akce. Pohyb světelnost i nasvícení, také se zde povedlo zachytit bubeníkovy emoce, které se zde nesoustřeďují jen v obličeji, ale i v paži. Fotografie má clonové číslo $f/5.6$, rychlost závěrky $1/50$ a ISO 1600. Blesk jsem zde nepoužila, nebylo by vhodné vzhledem ke světlu, které mířilo proti. Na této fotografii jsou nejvýraznější přímé linie držáků činelů a mikrofonů. Dodává to fotografii na stabilitě v kontrastu s pohybem bubeníka. Stejně

tak jako je zachycen pohyb ruky, která je rozmazaná jen trochu. Dominantou fotografie je protisvětlo reflektoru v pravém horním rohu. Barevně je tento snímek laděn do studených barev, hlavně do odstínů modré. Jen malé detaily z této jednobarevnosti vystupují. Jedná se o činely a kotel, který jsou naopak žluté a až nahnědlé. Fotografovat bubeníka je vždy trochu o nervy. Je k němu špatný přístup a jeho pohyby jsou vždy nejrychlejší, proto je problém ho zachytit ostře.

Fotografie č. 9

10. FOTOGRAFIE Č. 10

Fotografie se trochu vymyká, protože postava není na tmavém pozadí, ale zařadila jsem jí sem kvůli její barevnosti. Clonové číslo má $f/4.5$, rychlost závěrky $1/60$ a ISO 1600. Blesk je zde použit jako externí doladění z levé strany snímku. Kompozice fotografie je obráceně, než na jakou jsem u svých snímků zvyklá. Pozadí je světlé a objekt je laděn do tmavých barev.

Ostrost fotografie je dobrá, až na ruce, které jsou vlivem pohybu trochu rozmazané. Barevně je fotografie velmi rozmanitá. Zatím co muzikant je laděn do modré a červené barvy, v pozadí je modrá a žlutá. To dává fotografii zajímavý barevný nádech. Stejně tak dým, který barvy v pozadí umocňuje. Problémem u této fotografie byly stísněné prostory na podiu. Jak je vidět

na pravém dolním rohu, tak mi ve výhledu bránil stojan a sí na mikrofon a to určitě nebyla jediná věc, která mi vadila v pohyblivosti.

Fotografie č. 10

11. FOTOGRAFIE Č. 11

Snímek je zachycením stejného kytaristy jako na předchozí fotografii. Zde se ovšem jedná o fotografii celého těla a z profilu. Snímek je zachycen s $f/4.2$, rychlostí závěrky $1/50$ a s hodně vysokým číslem ISO 2500. Na snímku je vidět už vysoká zrnitost. Fotografie stojí kompozičně na třech muzikantech, kteří jsou na snímku zachyceni. Kompozice je na kytaristovy a doplňuje ji zpěvačka a baskytarista, který je částečně za kytaristou. Snímek je klasicky na černém pozadí, ale trochu fotografii osvěžuje světlá podlaha. Postavy i zde jakoby vystupují z tmavého pozadí. Barevně zajímavá je fotografie hlavně díky červené, která je poskládaná skoro do linie. Kontrastuje tak s namodralým pozadím. Snímek je fotografován z podhledu, to pomáhá vykreslit světlo a stín, což je nejvíce vidět na paži, nebo v obličeji. Problém u této fotografie, je v tom, že je fotografována z docela velké dálky, tak bylo nutné více přemýšlet o stabilitě, aby nebyl celý snímek neostrý.

Fotografie č. 11

12. FOTOGRAFIE Č. 12

Ačkoli je fotografie trochu postižena šumem vlivem vysokého čísla ISO, i tak se jedná o jednu z mých nejoblíbenějších fotografií. Barevnost i ostrost jsou dobré, ale postoj, který se mi podařilo na tomto snímku zachytit, je sám o sobě výborný. Vyjadřuje naprostou soustředěnost a zaujetí pro to, co se právě děje. Clonové číslo této fotografie je $f/5.6$, rychlost závěrky na číslu $1/50$ a ISO 2000. Kompozice fotografie je postavena na jediné postavě, ale je postavena tak dobře, že postava prakticky vyplňuje celý snímek. Ruka je sice trochu neostrá, ale to celkové kompozici snímku nijak neškodí, spíše naopak. Barevně je fotografie laděná do azurové, ale detaily jsou vykresleny v nachové barvě. I to dodává snímku na dramatičnosti. V pozadí je barevnost zachycena jen detaily, takže to nestrhává pozornost od objektu fotografování. Problém je spíše v nedostatečné technice. U tohoto snímku bych potřebovala

objektiv s lepší světelností a rychlejší závěrkou, abych si mohla dovolit stáhnout číslo ISO o několik stupňů. Pak by byla podle mě fotografie perfektní.

Fotografie č. 12

OSTATNÍ FOTOGRAFIE

Následující fotografie doplňují hlavní cyklus a ukazují další mojí tvorbu

Fotografie č. 13 zachycuje bubeníka při akci. Je zachycena na clonové číslo $f/4$, rychlost závěrky $1/50$ a číslo ISO 2000. Kompozičně zachycuje snímek bubeníka i s bubny ze strany, což je zajímavý pohled, který se pouhému divákovi neukáže. Fotografie je ostrá, pouze je na ní znát šum z vysokého čísla ISO. Barevně je fotografie laděná do modré barvy s pouhými detaily žlutého nasvícení, zejména v pravé straně snímku. U této fotografie mě zaskočilo, kolik práce mi dala výsledná postprodukce a to právě z důvodu syté barevnosti.

Fotografie č. 13

Fotografie č. 14

Fotografie č. 14, zde je zachycen kytarista laděn do červené barvy. Clonové číslo $f/5.6$, rychlost závěrky $1/50$ a číslo ISO 6400. Číslo ISO hodně zvedá šum fotografie, ale i přes to mi snímek připadá kompozičně zajímavý. Líbí se mi barevnost, která se v celé fotografii opakuje, ale ne natolik, aby nevynikla jako detail.

Fotografie č. 15 je zajímavou ukázkou snímku, kde hlavní roli nehraje muzikant, ale nástroj. Clonové číslo je $f/5.6$, rychlost závěrky $1/50$ a číslo ISO 5600. Na snímku hned zaujmou bubny, hlavně díky dobrému nasvícení a barevnosti, muzikant celou kompozici pouze doplňuje. Dramatičnost tomu dodává i černé pozadí, na kterém nástroj vynikne. Ačkoli je tato fotografie zrnitá vlivem vysokého čísla ISO, podtrhuje to atmosféru prostředí, které nebylo pro fotografování ideální.

Fotografie č. 15

Na **Fotografii č. 16** je kompozice rozložena na tři objekty. Část bubnů s bubeníkem po levé straně, baskytaristu v prostředku a kytaristu na straně pravé. Clonové číslo $f/4$, rychlost závěrky $1/50$ a číslo ISO 1600. Snímek je dramatický díky ostrým stínům a barevnosti. Snímek je ostrý, ale řekla bych, že se jedná spíše o reportážní fotografii, ale i takové jsou z fotografování koncertů časté.

Fotografie č. 16

U **Fotografie č. 17** je zajímavé postavení zpěvačky, a celkové postavení muzikantů do jedné linie. Clonové číslo $f/4$, rychlost závěrky $1/60$ a číslo ISO 1100. Zde je použit i externí blesk s odrazem o strop a rozptylujícím filtrem. Modrý dým, ve kterém se muzikanti ztrácejí, dodává fotografii jistý nádech tajemna. Jediným objektem, který z dýmu jasně vystupuje, je zpěvačka a to díky červenému tričku. Problém je zde spousta techniky, jako například stojan s mikrofonem, který mi ve snímku trochu vadí.

Fotografie č. 17

Na **Fotografii č. 18** je kompozice opět postavena na třech muzikantech. Clonové číslo $f/5.6$, rychlost závěrky $1/50$ a číslo ISO 2800 vykreslují zajímavou souhru. Stejně tak barevnost postav vůči černému pozadí. Fotografie je postavena na různých malých detailech, například červeně podsvícená aparatura v pozadí. Ta ladí s kytaristou, naopak zpěvačka a baskytarista jsou jiná skupina objektů. Fotografie mi také připadá spíše reportážní.

Fotografie č. 18

Fotografie č. 19 je ukázkou začátků nejen kapely, ale i mě jako fotografa. Je focena v poloautomatickém režimu s vestavěným bleskem. Z mého pohledu jde spíše o zachycení detailu a potlačení jakékoli zkreslující barevnosti. Zrcadlí se zde snaha zachytit co nejreálnější fotografii. Clonové číslo $f/5.3$, rychlost závěrky $1/60$ a číslo ISO 800. Snímek přináší detailní pohled na muzikanta i s jeho emocemi. Nejvíce zajímavým objektem je kotel (buben ve středu) ten utlumené barvy okolí trochu rozjasňuje.

Fotografie č. 19

Finální **Fotografie č. 20** je příkladem detailního zachycení muzikanta. Vše je postaveno tak, že ve skutečnosti není nic napřímo vidět, ale oko si to dokreslí.

Clonové číslo $f/3.8$, rychlost závěrky $1/60$ a číslo ISO 800. Použit je vestavěný blesk. Trochu mi na tomto snímku vadí, že je barevnost soustředěna jen do pravé strany snímku, ale nahrazuje to jeho ostrost a reálný obraz, který přináší.

Fotografie č. 20

Závěr

Dnes je fotografie asi nejrozšířenější možnost, výtvarného projevu. Je rychlá a oproti jiným výtvarným možnostem i skladná. V této práci jsem se zaměřila na představení fotografie hlavně z pohledu na její historii, rozdělení na žánry, atd. Zaměřila jsem se zejména na dokumentární a reportážní fotografii ve vztahu k určité kapele a jejímu hudebnímu projevu. Zároveň jsem se v této práci zamyslela i nad využitím této dokumentární a reportážní fotografie ve vzdělávání v rámci předmětu výtvarné výchovy. Největší díl této práce se však věnuji spojení hudby a hudební skupiny s fotografií, převážně záznamu živé hudby a koncertů.

V práci se zrcadlí i problémy se zachycováním živé hudby převážně v 60. letech, kdy fotografie zaznamenala svůj největší růst, ačkoli ne největší uvolnění a technický pokrok. Hlavně se zaměřuji na československou uměleckou a hudební sféru, kde bylo uvolnění ještě složitější, než na svobodném západním světě. Také jsem se snažila ukázat nejznámější koncertní fotografy, kteří mě inspirovali svými kultovními fotografiemi zachycující i evokující hudbu a hudební sféru. Vybírala jsem fotografy, kteří mě zaujali buď svojí tvorbou, nebo kapelami, se kterými se rozhodli spolupracovat.

V rámci fotografie se snažím v práci poskytnout základní přehled pro všechny, které koncertní fotografie zaujala a rozhodli se jí věnovat. Zároveň jsem se snažila přiblížit režim fotografování úplným amatérům a přiblížit jim základní pojmy, jako je clona, rychlost závěrky, nebo ISO. S těmito pojmy je seznámit po stránce funkčnosti i jejich využití v praxi a zejména v koncertní fotografii. Stejně tak poskytnout náhled na to, jaké způsoby expozice jsou pro fotografování koncertů vhodné a jaké jsou různé druhy techniky, které lze využít pro tento druh fotografování.

Nedílnou součástí práce je i představení hudební skupiny Knedlofil, se kterou jsem v rámci této práce spolupracovala. Zaměřila jsem se na její styl a částečně na její nepříliš starou historii.

V praktické části představuji výsledné fotografie, které jsem po dobu mého působení v roli fotografa nasbírala u této hudební skupiny. Stejně tak jako se tuto skupinu snažím prostřednictvím fotografií představit. Zrcadlí se zde i má snaha o zachycení hudby prostřednictvím fotografie. Zaměřuji se především na barevnou stylizaci a reportážní pravdivost zachycených okamžiků. Mou snahou je ve fotografii zachytit okamžitý popis bezprostředních emocí všech hudebníků, někdy i publika v průběhu koncertu.

SUMMARY

This work contains in the theoretical part a look at photography in terms of history, the division of photography into different types and genres. In this work, I focus on reportage and documentary photography, mainly in connection with music. The main content of the whole work is concert photography. I try to bring this kind of photo closer to others who are trying to take this kind of photo. I try to bring them closer to concert photography through well-known concert photographers, especially from the 1960s. At this time, photography experienced its greatest prosperity in the field of music. In this work, I also introduce the basic concepts of photography, such as Aperture, Shutter Speed, or ISO. So in this work, I bring photography closer to amateurs who know nothing about photography. Here I present what values of these aspects set to the correct composition of photography. In the practical part of my work, I present my work of concert photography in collaboration with a music group.

SEZNAM LITERATURY

ARIAS, Zack. Fotografie: praktické otázky - praktické odpovědi. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2015. Encyklopedie - grafika a fotografie. ISBN 978-80-7413-310-7

BEZR, Ondřej. Fotografie, které hrají: Vojtíšek, Prokop, Oplt, Stránská, Dvořáčková, Menčík, Šuster, Turek, Neff, Webr, Siebert, Polívka, Krist, Pýcha, Martinek, Fabiánová, Petrovičová, Havlice, Vrabec, Lindaurová. Praha: Galén, [2018]. ISBN 978-80-7492-398-2

BLAŽEK, Bohuslav. Venkov, města, média. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 80-85850-59-1. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:45e60970-f611-11e7-8226-005056827e52>

KOETZLE, Hans-Michael. Photographers A-Z. Cologne: Taschen, c2011. ISBN isbn978-3-8365-1109-4.

LANGFORT, Michael Kindesley. Tvůrčí fotografie. 3. čes. vyd. Praha: Slovart, c2000. Praktická ilustrovaná příručka. ISBN 80-720-9216-2.

LEIBOVITZ, Annie. Při práci. Přeložil Martina Neradová. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-2774-4

MARSHALL, Jim a Joel SELVIN. The Haight: love, rock, and revolution : the photography of Jim Marshall. ISBN 978-1608873630.

VELKOBORSKÝ, Petr. Tvůrčí fotografie: praktická ilustrovaná příručka. Praha: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-216-2. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:e009de30-958c-11e3-8e84-005056827e51>

WILLIAMS, Val. Jak na skvělé fotografie: 80 mistrovských děl pod drobnohledem. Přeložil Nikol ZACHOVALOVÁ BAROCHOVÁ. Brno: Zoner Press, 2019. ISBN 978-80-7413-398-5.

SEZNAM ONLINE ZDROJŮ

Fisheye lens – rybí oko | Megapixel. Megapixel.cz - digitální fotoaparáty a videokamery Sony, Canon, Nikon, Olympus, Panasonic a další | Megapixel [online]. Copyright © 2001 [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://www.megapixel.cz/fisheye-lens>

Herman Leonard. Herman Leonard [online]. Copyright © Herman Leonard Photography, LLC [cit. 02.04.2021]. Dostupné z: http://hermanleonard.com/index.php/biography?fbclid=IwAR030OoYuuX4loZ13Vms_dHJHkKkNYJuVdWhd8MF_XEANLfSxCwTiSeRGTHs

Jim Marshall, Legendary Rock Photographer, Passes Away at 74 - Rolling Stone. Rolling Stone - Music, Film, TV and Political News Coverage [online]. Copyright © Copyright 2021 Rolling Stone, LLC, a subsidiary of Penske Business Media, LLC. [cit. 02.04.2021].

Dostupné z: <https://www.rollingstone.com/culture/culture-news/jim-marshall-legendary-rock-photographer-passes-away-at-74-82783/>

SISARIO, Ben. Jim Marshall, Rock 'n' Roll Photographer, Dies at 74. The New York times [online]. New York: The New York Times Company, 2010 [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2010/03/25/arts/music/25marshall.html?adxnnl=1&adxnnlx=1400167436-JPmRP8HjZEbj+dieFbJPMQ>

Střední umělecká škola v Liberci s.r.o. – esueš – to chceš! [online]. Copyright ©x [cit. 02.03.2021]. Dostupné z: <https://suslbc.cz/wp-content/uploads/2020/04/TEC-V2.Fotograficke-zanry.-pdf.pdf>

Slovník cizích slov [online]. Praha: Best One Service, 2021 [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/?q=fotografie&typ=0>

VEVERKA, Lukáš. Fotografické cvičení – fotomaraton. Metodický portál : Digitální učební materiály [online]. 05. 08. 2014, [cit. 2021-04-27]. Dostupný z WWW: <<https://dum.rvp.cz/materialy/fotograficke-cviceni-fotomaraton.html>>. ISSN 1802-4785.

VEVERKA, Lukáš. Fotografické cvičení – titulní stránka časopisu. Metodický portál : Digitální učební materiály [online]. 20. 08. 2014, [cit. 2021-04-27]. Dostupný z WWW: <<https://dum.rvp.cz/materialy/fotograficke-cviceni-titulni-stranka-casopisu.html>>. ISSN 1802-4785.

[online]. Dostupné z: Oficiální stránky kapely na webových stránkách Bandzone. Dostupné z: <https://bandzone.cz/knedlopunk?at=info>

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ

Clifford Brown, New York, 1954 (CLB01) | Herman Leonard. Object moved [online]. Copyright © Herman Leonard [cit. 02.04.2021]. Dostupné z: <https://www.morrisonhotelgallery.com/photographs/ycYk4T/Clifford-Brown-New-York-1954-CLB01>

Rock and Roll Through Jim Marshall's Lens. Alta Online [online]. Copyright ©JIM MARSHALL PHOTOGRAPHY [cit. 02.04.2021]. Dostupné z: <https://www.altasonline.com/dispatches/a6470/jim-marshall-rock-and-roll-photography/>

Lot - Annie Leibovitz, Mick Jagger, Signed. Atlanta's Trusted Auction House - Gallery 63 Reputable Auctioneers [online]. Copyright © 2021 Gallery 63 Auctions LLC. All Rights Reserved. [cit. 04.04.2021]. Dostupné z: https://www.gallery63.net/auction-lot/annie-leibovitz-mick-jagger-signed_B94417E8A3

Jan SágI (1942). Redirecting to <https://www.pametnaroda.cz/cs> [online]. Copyright © 2008 [cit. 30.03.2021]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/sagl-jan-1942>

Jak fotit digitální zrcadlovkou (DSLR) a bezzrcadlovkou: 10. díI - CLONA | Megapixel.
Megapixel.cz - digitální fotoaparáty a videokamery Sony, Canon, Nikon, Olympus, Panasonic a další | Megapixel [online]. Copyright © 2001 [cit. 13.04.2021]. Dostupné z: <https://www.megapixel.cz/jak-fotit-digitalni-zrcadlovkou-dslr-a-bezzrcadlovkou-10-dil-clona>